

KLA/287/01.01/2026

19 § LAUSUNTO PIRKANMAAN ALUEELLISISTA HYVINVOINTISUUNNITELMISTA 2026-2029

Sivistyskeskus, hyvinvointikoordinaattori Marjut Hietaniemi 6.3.2026

Pirkanmaan hyvinvointialue pyytää kirjeessään 20.2.2026 Kangasalan kaupunkia antamaan lausuntonsa Pirkanmaan alueellisesta hyvinvointisuunnitelmasta vuosille 2026–2029, Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmasta vuosille 2026–2029, Ehkäisevän päihdetyön suunnitelmasta vuosille 2026–2029 ja Väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelmasta vuosille 2026–2029. Lausuntoa pyydetään erityisesti suunnitelmien sisällöstä ja yhteisestä toimeenpanosta. Lausunto pyydetään toimittamaan Pirkanmaan hyvinvointialueelle 31.3.2026 mennessä.

Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2026 on strateginen alueellinen asiakirja, joka linjaa hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ja niiden toimeenpanon väestötasolla. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa hyvinvointialueen laatimaan valtuustokausittain alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman yhdessä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Pirkanmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma ja sen lakisääteiset liitteet Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma (laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvueluista (908/2012), 5 §) ja Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma (laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015), 5 §) päivitettiin valtuustokauden vuosille 2026–2029. Suunnitelmakokonaisuuteen on liitetty myös Pirkanmaan hyvinvointialueen väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma 2024–2026, joka myös päivitettiin vuosille 2026–2029.

Kangasalan kaupunki antaa lausunnon Pirkanmaan hyvinvointialueen suunnitelmista erityisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspintatyön näkökulmasta.

Toimivalta

Hallintosääntö 21 § 2 mom. kohta 5: Lautakunta edustaa kaupunkia ja käyttää kaupungin puhevaltaa oman toimialansa osalta, ellei kaupunginhallituksen päätöksestä muuta johdu.

Hallintosääntö 23 § kohta 2: Hyvinvointilautakunta päättää toimialaansa kuuluvasta yhteistyöstä hyvinvointialueen kanssa, ellei tehtävä kuuluu hallintosäännön mukaan muulle toimielimelle.

Hallintosääntö 23 § kohta 5: Hyvinvointilautakunta vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatiosta sekä ehkäisevästä päihdetyöstä.

Liite

Kangasalan kaupungin lausunto Pirkanmaan alueellisista hyvinvointisuunnitelmista 2026–2029

Vapaa-aikajohtaja 10.3.2026

Hyvinvointilautakunta päättää

1. hyväksyä liitteenä olevan lausunnon Pirkanmaan alueellisesta hyvinvointisuunnitelmasta vuosille 2026–2029 sekä Ikäntyneiden hyvinvointisuunnitelmasta vuosille 2026–2029, Ehkäisevän päihdetyön suunnitelmasta vuosille 2026–2029 ja Väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelmasta vuosille 2026–2029.
2. antaa lausunnon Pirkanmaan hyvinvointialueelle Kangasalan kaupungin lausuntona.
3. antaa lausunnon tiedoksi kaupunginhallitukselle.

Hyvinvointilautakunta 17.3.2026 § 19

Hyvinvointilautakunta hyväksyi vapaa-aikajohtajan esityksen.

Tiedoksi: Pirkanmaan hyvinvointialue, hyvinvointikoordinaattori Marjut Hietaniemi

Lisätiedot: hyvinvointikoordinaattori Marjut Hietaniemi puh. 050 384 7653

Kangasalan kaupunki

Dnro KLA/287/01.01/2026

1 (4)

17.3.2026

Pirkanmaan hyvinvointialueen lausuntopyyntö 20.2.2026

Kangasalan kaupungin lausunto Pirkanmaan alueellisista hyvinvointisuunnitelmista 2026–2029

Yleinen arvio suunnitelmakokonaisuudesta

Kangasalan kaupunki pitää Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellisia hyvinvointi- ja ehkäisevän työn suunnitelmia kokonaisvaltaisina ja sisällöllisesti perusteltuina. Suunnitelmat pohjautuvat lainsäädäntöön, kansallisiin ohjelmiin ja strategioihin sekä alueelliseen tilanne- ja ilmiötietoon, ja ne osoittavat hyvinvointialueen sitoutumista ennaltaehkäisevään ja monialaiseen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen. Suunnitelmissa on tehty näkyväksi myös hyvinvointialueen, kuntien ja kolmannen sektorin yhdyspinnoilla tehtävä yhteinen työ. Erityisesti kaupunki pitää merkittävänä, että suunnitelmia läpileikkaavat painopisteet ovat hyvin samankaltaiset Kangasalan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteiden kanssa.

Kangasalan kaupunki pitää myönteisenä kehityssuuntana suunnitelmakokonaisuuden lähestymistapaa vastuunjakoon ja yhdyspintatyöhön. Tämä tukee kuntien ja hyvinvointialueen välistä yhteistyötä, mutta samalla kunnilla säilyy vahva ja itsenäinen rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä omien, paikallisiin tarpeisiin perustuvien suunnitelmiansa ja toimenpiteidensä kautta.

Kangasalan kaupunki pitää tarkoituksenmukaisena, että hyvinvointialueen yhte-kertoimeen liittyvissä tavoitteissa tunnistetaan yhdyspinta kuntien yhte-kertoimeen. Tämä vahvistaa samaan suuntaan toimimista ja lisää työn vaikuttavuutta.

Suunnitelmissa tunnistetaan tarve vahvistaa yhteistä tiedolla johtamista. Jatkossa on tärkeää sopia yhteisistä tiedon jakamisen käytännöistä kuntien ja hyvinvointialueen välillä.

Suunnitelmakokonaisuudessa mielen hyvinvoinnin edistäminen on tunnistettu läpi-leikkaavana tavoitteena, joka toteutuu useiden tavoitteiden kautta, kuten osallisuuden vahvistamisena, yksinäisyyden ehkäisynä, arjen turvallisuuden lisäämisenä sekä ennaltaehkäisevänä päihde- ja väkivaltatyönä. Kaupunki pitää tätä lähestymistapaa perusteltuna.

Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

Kangasalan kaupunki pitää alueellista hyvinvointisuunnitelmaa strategiselta lähtökohdaltaan tärkeänä asiakirjana, joka luo yhteistä suuntaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi Pirkanmaalla ja yhdyspinnoilla tapahtuvaan työhön. Suunnitelman painopisteet ja tavoitteet toimivat hyvänä viitekehyksenä muille alueellisille, lakisäätteisille osasuunnitelmille.

Kaupunki kuitenkin toteaa, että hyvinvointisuunnitelman toimenpidekokonaisuus ei kaikilta osin jäsenny riittävän selkeästi suhteessa asetettuihin painopisteisiin ja tavoitteisiin. Toimenpideosioissa painottuu paikoin melko yleinen ja teoreettinenkin kerronta, mikä vaikeuttaa kokonaisuuden hahmottamista.

Lisäksi suunnitelmassa toimenpiteiden vastuutahot ja vastuunjako jäävät osin epäselviksi. Tämä heikentää toimeenpanon läpinäkyvyyttä ja vaikeuttaa hyvinvointialueen roolin ja vastuun hahmottamista käytännön toteutuksessa ja paikallisessa työssä.

Edellä mainituista syistä Kangasalan kaupunki katsoo, että suunnitelmakokonaisuuden rakenteellista selkeyttä ja ohjaavuutta olisi jatkovalmistelussa perusteltua vahvistaa. Kaupunki pitää tärkeänä, että toimenpiteiden kytkentää asetettuihin painopisteisiin ja tavoitteisiin jäsennetään nykyistä selkeämmin ja vastuutahot kuvataan johdonmukaisesti. Lisäksi kaupunki katsoo, että alasuunnitelmien kytkeytymistä pääsuunnitelmaan olisi tarpeen järkevöittää ja yhdenmukaistaa, jotta suunnitelmakokonaisuus muodostaa selkeän ja toimivan kokonaisuuden Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön ja kuntien kanssa tehtävän yhdyspintatyön tueksi.

Ikäntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

Kangasalan kaupunki pitää ikäntyneiden hyvinvointisuunnitelmaa rakenteeltaan selkeänä ja sisällöltään tarkoituksenmukaisena. Suunnitelma tunnistaa keskeiset

ikäntyneiden hyvinvointiin liittyvät haasteet ja painottaa perustellusti osallisuutta, toimintakyvyn tukemista, mielen hyvinvointia sekä yksinäisyyden ehkäisyä.

Kaupunki pitää myönteisenä Lähitori -toiminnan ja muiden yhdyspintarakenteiden roolin tunnistamista osana Pirkanmaan hyvinvointialueen paikallista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Suunnitelmassa kuvattu vuonna 2026 perustettava IKI-Hyte -verkosto vahvistaa kuntien ja Pirkanmaan hyvinvointialueen yhdyspintatyötä ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä sekä tukee yhteisten tavoitteiden jalkauttamista käytännön työhön myös paikallisella tasolla.

Kangasalan kaupunki pitää tärkeänä, että etsivä työ on tunnistettu osaksi ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämistä. Etsivä työ tuo kaivattua täydennystä kuntien ja hyvinvointialueen palveluihin tavoittamalla niitä ikääntyneitä, jotka eivät ole minäkään palvelun piirissä.

Alueellinen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2026–2029

Kangasalan kaupunki pitää alueellista ehkäisevän päihdetyön suunnitelmaa sisällöltään hyvänä. Painopisteet ovat kannatettavia, mutta tavoitekokonaisuutta on osin haastava hahmottaa kansallisten ja läpileikkaavien painopisteiden kokonaisuudessa.

Suunnitelman ilmiölähtöinen lähestymistapa sekä painotukset varhaiseen tunnistamiseen, PAKKA-toimintamallin vahvistamiseen ja monialaiseen työotteeseen ovat perusteltuja. Kaupunki pitää tärkeänä, että suunnitelmassa huomioidaan ajankohtaiset ilmiöt. Tämä kaikki tukee hyvinvointialueen ja kuntien yhteistä ehkäisevää päihdetyötä.

Pirkanmaan alueellinen väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma 2026–2029

Kangasalan kaupunki pitää väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelmaa rakenteeltaan selkeänä ja sisällöltään vahvasti perusteltuna. Väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelmassa on tunnistettu väkivallan ehkäisyn monitoimijaisuus. Ohjelma nojaa lainsäädäntöön, kansainvälisiin velvoitteisiin sekä alueelliseen tilannekuvaan ja kytkee väkivallan ehkäisyn luontevasti osaksi arjen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuutta.

Väkivaltaan liittyvät ilmiöt on tunnistettu laajasti ja niihin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet on esitetty selkeästi, mutta toimenpiteiden vastuutahojen kuvaamista

olisi selkeyden vuoksi hyvä täsmentää. Kaupunki pitää erityisen tärkeänä painotuksia varhaiseen tunnistamiseen, väkivaltariskien arviointiin ja monialaiseen yhteistyöhön sekä haavoittuvien ryhmien huomioimiseen. Ohjelman yhteys ehkäisevään päihdetyöhön ja muihin ennaltaehkäiseviin rakenteisiin vahvistaa kokonaisuuden vaikuttavuutta.

Huomio lausuntoaikataulusta

Kangasalan kaupunki tuo esiin huolensa lausunnon antamisen aikataulusta. Lausuntoaika on kokonaisuuden laajuuteen ja suunnitelmien määrään nähden tiukka, eikä se mahdollista kaikkien olennaisten tahojen aitoa osallistumista suunnitelmien tarkasteluun kunnissa. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen edellyttää laajaa poikkihallinnollista valmistelua, ja liian tiukka aikataulu heikentää tätä mahdollisuutta.

Kaupunki pitää tärkeänä, että jatkossa alueellisten, laajakantoisten suunnitelmien lausuntoprosesseissa varataan riittävästi aikaa kuntien sisäiselle valmistelulle, jotta näkemykset perustuvat aidosti yhteiseen arvioon.

MUUTOKSENHAKUOHJEET**OIKAISUVAATIMUS****Muutoksenhakukiellot**

Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa: pykälät 15–24

Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 134 §:n mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla: pykälät –

Oikaisuvaatimusoikeus

Hyvinvointilautakunnan päätöksiin, pykälät – , tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä kuntalain 137 §:n 1 mom:n mukaan se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään:

Kangasalan hyvinvointilautakunta

Kunnantie 1, PL 50

36201 Kangasala

telefaksi (03) 5655 3050

kirjaamo@kangasala.fi

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä oikaisuvaatimusviranomaiselle neljäntoista (14) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, 3 päivän kuluttua sähköpostin lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Päätös on annettu postin kuljetettavaksi _____.

Päätös on lähetetty sähköpostitse _____.

Päätös on luovutettu asianosaiselle _____.

Tiedoksiantopäivää tai sitä päivää, jona päätös on asetettu nähtäväksi, ei lueta määräaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, saa tehtävän toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Hyvinvointilautakunnalle osoitettavassa oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- muutoksenhakijan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja muut yhteystiedot (esim. sähköposti), joihin asiaa koskevat ilmoitukset muutoksenhakijalle voidaan toimittaa

- jos muutoksenhakijan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on muu henkilö, myös tämän henkilön nimi ja kotikunta

Kirjallinen oikaisuvaatimus on muutoksenhakijan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisesta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse, lähetin välityksellä tai telefaksina. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Jos oikaisuvaatimus lähetetään telefaksina, on alkuperäinen oikaisuvaatimus toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle viipymättä. Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Tämä pöytäkirja on ollut edeltäpäin ilmoitettuna aikana **25.päivänä maaliskuuta 2026** kangasala.fi-verkkosivuilla nähtävänä, todistaa

Milja Nieminen
pöytäkirjanpitäjä